

NORDISKE STUDIER I LEKSIKOGRAFI

Titel:	Vad ska chatta heta på finska? Efcot-projektet, att bygga upp ett europeiskt forum för dataterminologi	
Forfatter:	Åsa Holmér	
Kilde:	Nordiska Studier i Lexikografi 5, 2001, s. 137-145 Rapport från Konferens om lexikografi i Norden, Göteborg 27.-29. maj 1999	
URL:	http://ojs.statsbiblioteket.dk/index.php/nsil/issue/archive	

© Nordisk forening for leksikografi

Betingelser for brug af denne artikel

Denne artikel er omfattet af ophavsretsloven, og der må citeres fra den. Følgende betingelser skal dog være opfyldt:

- Citatet skal være i overensstemmelse med „god skik“
- Der må kun citeres „i det omfang, som betinges af formålet“
- Ophavsmanden til teksten skal krediteres, og kilden skal angives, jf. ovenstående bibliografiske oplysninger.

Søgbarhed

Artiklerne i de ældre Nordiske studier i leksikografi (1-5) er skannet og OCR-behandlet. OCR står for 'optical character recognition' og kan ved tegngenkendelse konvertere et billede til tekst. Dermed kan man søge i teksten. Imidlertid kan der opstå fejl i tegngenkendelsen, og når man søger på fx navne, skal man være forberedt på at søgningen ikke er 100 % pålidelig.

Åsa Holmér

Vad ska *chatta* heta på finska?

Efcot-projektet, att bygga upp ett europeiskt forum för dataterminologi

In Sweden today almost everyone comes into contact with computers. However, when speaking or writing about computers, English terms are often used for lack of Swedish ones. In order to give recommendations on which Swedish computer terms to use, the Joint Group for Swedish Computer Terminology, JOGSCOT, was established in 1996. JOGSCOT includes national expertise both in computer technology and in terminology, general language planning, standardization and translation – a fact which helps to pave the way for the recommendations given. Before being published on the JOGSCOT web site, which is open and free of charge for all Internet users, the suggested recommendations are discussed mainly via e-mail.

The MLIS programme (Multilingual Information Society) of the the European Commission is now financing a project called WebIT/EFCOT. The EFCOT part of this project is based on the work carried out within JOGSCOT and aims at exporting its method of working to Finland, Norway and Greece. A second aim within EFCOT is to offer a European forum for discussions on computer terminology – to begin with as a joint web site, the EFCOT site.

För tre år sedan var jag med om att bilda Svenska datatermgruppen här i Sverige. Gruppens arbete blev nästan omgående uppmärksammat, och vid ett nordiskt möte inom Nordterm (samarbetsorganet för terminologer i Norden diskuterade vi därför hur vi skulle kunna upprätta liknande grupper i övriga nordiska länder. Endast ett halvår senare uppenbarade sig en möjlighet att åtminstone delvis finansiera detta. En ansökningsinbjudan kom från MLIS-programmet (Multilingual Information Society), som är ett EU-program med syfte att främja mångspråkighet i samhället genom att ge pengar till projekt som bygger upp informationsteknisk infrastruktur. Vi (TNC) sände in ett projektförslag och fick det antaget.

Projektets officiella namn är WebIT/EFCOT. Projektet är nämligen tvådelat. WebIT-projektet har sin bas på Irland och har

som mål att samla dataterminologi inom informationsteknik och programvaruproduktion i en webbaserad flerspråkig databas.

EFCOT (European forum for computer terminology) som jag ska berätta om här i dag har två syften:

- Det första är att bygga upp datatermgrupper i de deltagande länderna. För en dryg månad sedan inleddes arbetet i Finland, och för några dagar sedan hölls det första mötet i en kommande norsk datatermgrupp.
- Det andra är att bygga upp en samordning av dataterminologi över nationsgränserna, i form av ett europeiskt forum för diskussioner.

TNC står som samordnare och våra systerorganisationer i Finland respektive Norge, TSK och RTT, är partner. Dessutom finns ytterligare en partner: det grekiska företaget Archetypon (som har stor erfarenhet från arbete med programvaror och språkteknologi).

Bakgrunden till det hela är egentligen Svenska datatermgruppen, så därför tänker jag börja med att beskriva hur Svenska datatermgruppen fungerar.

Svenska datatermer i stället för engelska

För tre år sedan hade tidningarna precis börjat skriva om företeelser som Internet, world wide web, web sites, e-mail, web master. De språkvårdande institutionerna TNC och Svenska språknämnden hade känt av en ökning av frågor om dataterminologi. Och frågorna kom inte bara från specialister inom området, utan från översättare och tekniska skribenter liksom från journalister som behövde skriva och tala om den nya tekniken.

De ville inte använda citatord från engelskan; de frågade oss efter svenska motsvarigheter. Detta ledde till att Svenska språknämnden kallade till möte: vi ville samla personer med intresse och kunskande inom detta område för att diskutera formerna för ett nätverk för datatermer på svenska.

Svenska datatermgruppen bildas

Intresset visade sig vara mycket stort, och vid det första mötet (den 7 maj 1996) bildades Svenska datatermgruppen. Det är en brett sammansatt grupp med företrädare för databranschen, medierna och språkvården.

I gruppen ingår både översättningsföretag som producerar handböcker (Interverbum, WM-data, Wordwork, Translator teknikinformation), tillverkare, som har sista ordet när program och handböcker ska översättas (IBM, Microsoft, Apple, Sun Microsystems) och datatidningar, där datoranvändarna ofta första gången läser om nya produkter och företeelser och vad de kallas (datatidningsförlaget IDG och ytterligare några datatidningar).

Dessutom finns representanter för språkvården (TNC, Svenska språknämnden, Svenska Akademien, Informationstekniska standardiseringen, Svenska språkbyrån i Finland, Norsk språkråd) men också för medierna (översättningsföretaget Svensk text, Hufvudstadsbladet, ett par reklambyråer samt språkvårdarna på de stora dagstidningarna, på Sveriges Radio och TT) högskolor och en del andra större institutioner och företag (Posten, Telia, Ericsson). Som samordnare fungerar TNC och Svenska språknämnden.

Så fungerar gruppen

Redan vid det första mötet gick diskussionens vågor höga, så vi beslöt rätt så omgående att organisera oss i mindre grupper, för att göra arbetet mer effektivt. Svenska datatermgruppen består i dag därför av en koordinationsgrupp, en sammanträdesgrupp och en remissgrupp.

Koordinationsgruppen är ytterst ansvarig för att formulera och publicera termgruppens rekommendationer. Gruppen, som träffas ungefär en gång i månaden, består för närvarande av åtta personer, med en jämn fördelning mellan datatekniska och språkvårdande representanter. Till varje enskilt möte kan olika per-

soner med relevanta kunskaper om de aktuella begreppen bjudas in.

Sammanträdesgruppen träffas tre gånger per år. Den består egentligen av representanter för de företag och organisationer som bjöds in till det första mötet, liksom koordinationsgruppens medlemmar. Sammanträdesgruppen diskuterar i första hand riktlinjer, organisatoriska och administrativa frågor samt särskilt viktiga eller svårhanterliga begrepp. I mån av tid diskuteras också de begrepp som koordinationsgruppen för tillfället arbetar med. Syftet med gruppens möten är dessutom att erfarenheter och tankar ska utbytas över bransch- och företagsgränserna.

Remissgruppen träffas bara i cyberrymden, via e-post. Den fungerar som remissinstans för de rekommendationsförslag som formuleras av koordinationsgruppen. Det är alltså i den gruppen som själva diskussionen om databegreppen äger rum. I remissgruppen ingår samtliga deltagare i sammanträdesgruppen, men också andra personer som har särskilda kunskaper eller på annat sätt kan bidra med goda synpunkter. Hit välkomnar vi hela tiden nya medlemmar.

Det viktigaste i arbetsmodellen är arbetsgången där de representativa och inflytelserika personer från det breda spektrum av företag och institutioner som ingår i Svenska datatermgruppen får säga sin mening, vilket leder till att rekommendationerna får en bred förankring.

Vilka begrepp tar gruppen sig an?

Svenska datatermgruppen har som mål att ta sig an begrepp inom vad man skulle kunna kalla det datatekniska allmänspråket, dvs. sådan terminologi som vi alla kommer i kontakt med när vi använder våra datorer. Däremot skall det vi rekommenderar vara tillräckligt väl förankrat i fackområdet för att en ämnesexpert också ska kunna följa rekommendationen i fråga. Vi har avgränsat ämnet till att gälla termer inom Internetvärlden i synnerhet. Termerna ska helst vara relativt aktuella, dvs. inte ännu ha en etablerad svensk form. I andra hand tar vi upp termer och be-

grepp som är mer tekniska eller som är etablerade, men som många människor är osäkra över (t.ex. när man ska välja *data-* respektive *dator-* som förled i sammansättningar).

Egen webbplats

Redan efter några månader presenterade vi våra första rekommendationer på en egen webbplats. Version 14, som publicerades för ett par veckor sedan, innehåller 116 termartiklar där runt 150 begrepp diskuteras.

Rekommendationer

En termartikel har följande format (se exempel nedan): Överst anges den eller de termer vi rekommenderar. Sedan följer ett slags definition följt av den egentliga rekommendationen. Till sist har vi också möjlighet att i ett kommentarfält ge fler synpunkter på rekommendationen:

bärbar dator

dator som är utformad så att den är lätt att bära med sig och som i regel är försedd med egen strömförsörjning

Använd *bärbar dator* för eng. *laptop computer*, *notebook computer* och andra engelska benämningar för detta begrepp.

Kommentar

Det svenska uttrycket *portföljdator* förekommer ibland för detta begrepp.

Det finns en öppen dörr mot användaren. Det innebär att vi emellanåt inte ger ett enda förslag till rekommenderad term, utan vi tillråder användaren att skapa egna ord. Ett exempel är här rekommendationen för svensk term till *help desk*:

hjälpcentral

funktion i ett företag eller en organisation med uppgift att hjälpa anställda eller kunder att lösa problem med framför allt datorhantering eller databehandling

Eng. *helpdesk* kan översättas med *hjälpcentral*. Man kan också namnge hjälpcentralen mer precist alltefter arten av hjälp som tillhandahålls, t.ex. *användarhjälp*, *användarstöd*, *informationstjänst*, *kundservice*, *kundtjänst*, *språkrådgivning*, *termtjänst*, *datorhjälp*, *datorjour*, *dataakut*.

Förutom rekommendationerna har vi andra webbsidor på vår webbplats: Vi har en presentation av vår verksamhet. Vi beskriver också principerna för termarbetet. Vi har en avdelning med frågor och svar där mer obearbetade terminologiska problem tas upp till diskussion och en avdelning för skrivregelsfrågor. Dessutom har vi en intern webbplats (som man kan komma till om man har ett lösenord) från vilken vi kan förmedla information som framför allt koordinationsgruppen behöver.

Olika sändlistor

Kommunikationen med Svenska datatermgruppen och mellan medlemmar i de olika undergrupperna av Svenska datatermgruppen sker nästan uteslutande via e-post. Svenska datatermgruppen har därför ett antal sändlistor som kanaliserar e-postkommunikationen både inom gruppen och mot allmänheten. Det gör att kommunikationen fungerar lätt och smidigt.

Förutom sändlistor till koordinationsgruppen, sammanträdesgruppen och remissgruppen finns följande sändlistor:

Datatermnytt

Via denna sändlista meddelar vi nyheter, t.ex. då nya rekommendationer blivit klara, eller om det skett några andra förändringar

på vår webbplats. Sändlistan är alltså till för att sprida kortfattad information från Datatermgruppen till deltagarna, inte för diskussioner mellan deltagarna.

Anmälan till datatermnytt

Hit skickar man sin e-postadress och blir då uppsatt på sändlistan datatermnytt.

Allmänhetens adress till gruppen (går till koordinationsgruppen)

Hit kan vem som helst skicka in kommentarer till våra rekommendationer eller önskemål om angelägna begrepp som gruppen borde ta upp i framtiden.

Respons utifrån via e-brev och sökstatistik

Vi får en signal om vilka begrepp vi ska ta oss an genom de e-brev vi får till gruppen. Dessutom kan vi med hjälp av en funktion som registrerar de sökningar som görs ta ut listor över vilka uttryck som folk mest sökt på och på så sätt se vilka begrepp vi ännu inte har behandlat.

Stor uppmärksamhet

Som jag sade inledningsvis märkte vi redan i början av gruppens arbete att många har uppmärksammat våra rekommendationer. Åtskilliga tidningar har publicerat artiklar om gruppens arbete. Representanter för gruppen har blivit intervjuade i radio och för utbildningsprogram i tv etc. Medarbetarna hos de institutioner och företag som deltar i gruppen har uppmanats att följa rekommendationerna (t.ex. alla medarbetare inom koncernen Sve-

riges Radio och Television och inom Posten), och många har skapat länkar till gruppens webbsidor från sina egna webbplatser. Det har tillsammans med den uppmärksamhet gruppen fått resulterat i att antalet anrop till Svenska datatermgruppens webbsidor redan från början varit högt (senaste statistik från mars månad 1999 är 22 725 anrop eller 800–1 000 per vardag), och reaktionerna har varit övervägande positiva.

Vi har ju undrat över denna uppmärksamhet. Här är några möjliga skäl, av vilka de två första är väldigt viktiga:

1. Fackmän inom det datatekniska området är med i gruppen och påverkar arbetet. Dessutom tar vi hänsyn till bruket, i den mån det finns något bruk.
2. Vi kan sprida rekommendationerna genom de inflytelserika medlemmarna, däribland journalister, en mycket viktig grupp att ha med: de som skriver och talar om fackområdet i medierna.
3. Kommunikationen sker via e-post, och vi har en webbplats som inte kostar något att använda. Detta gör att vi snabbt och effektivt kan diskutera frågor och smidigt kan sprida rekommendationerna. Just dataterminologin passar för detta, men självklart kan arbetsmetoden också utnyttjas för andra ämnesområden.
4. Det ligger i tiden! Numera har många persondatorer, och i och med detta är dataterminologi i allmänt bruk. Om vi hade startat verksamheten för tio år sedan hade arbetet förmodligen inte väckt samma uppmärksamhet.

Olika språk, snarlika lösningar

Jag tror att vi inom detta ämnesområde oavsett språk har mycket gemensamt. Det finns därför goda skäl att ha ett forum där vi kan diskutera, prata, chatta om terminologi med varandra över språkgränserna.

I Finland och Norge har redan arbetet med nationella datatermgrupper inletts. Och vid en konferens nyligen inom för-

eningen EAFT (European Association for Terminology) fick jag reda på att man i Spanien inom organisationen Termcat arbetar på ett likartat sätt med att rekommendera katalanska datatermer med hjälp av e-post och en webbplats. Snart är ett europeiskt forum ett faktum.